

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego

do Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020
/Projekt/

Kraków, październik 2014

V. Terytorialny wymiar wsparcia

Terytorialny wymiar wsparcia rozwoju regionalnego i lokalnego zakłada, że efektywność programowania i realizacji społeczno-gospodarczych działań rozwojowych jest uzależniona od właściwego dostosowania interwencji do specyfiki poszczególnych obszarów. Zgodnie z Umową Partnerstwa oraz KSRR, jednym z typów obszarów strategicznej interwencji (OSI) państwa są miasta wojewódzkie i ich obszary funkcjonalne, które wymagają wsparcia w ramach różnych programów operacyjnych. W nawiązaniu do dokumentów krajowych, RPO WM wskazuje dziedziny, w których przewiduje się wsparcie w formule zintegrowanych inwestycji terytorialnych. Są to dziedziny następujące:

- infrastruktura rozwoju gospodarczego,
- zadania z zakresu poprawy efektywności energetycznej,
- redukcja zanieczyszczenia powietrza, w szczególności ograniczenie niskiej emisji,
- zrównoważony, sprawny transport łączący miasto i jego obszar funkcjonalny,
- infrastruktura drogową na poziomie subregionalnym,
- gospodarka wodno-ściekowa,
- usługi społeczne w zakresie wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych oraz usługi interwencji kryzysowej,
- wychowanie przedszkolne,
- kształcenie zawodowe,
- infrastruktura ochrony zdrowia o znaczeniu subregionalnym.

Istotą terytorialnego wymiaru wsparcia jest koncentracja działań w wymiarze przestrzennym. Wiąże się to z problemami i potencjałami, które zostały zidentyfikowane na terenie KrOF. Identyfikację tę przeprowadzono w postaci analizy SWOT, stanowiącej część podsumowującą prace diagnostyczne. Analizę SWOT Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego przedstawiono poniżej.

Tabela 1. Analiza SWOT terytorium KrOF w obszarach objętych ZIT

MOCNE STRONY (MS)	SŁABE STRONY (SS)
<i>Demografia i przestrzeń KrOF</i>	
1. Wysoka jakość przestrzeni publicznych w historycznych zespołach zabudowy 2. Materialne dziedzictwo KrOF – zabytkowe układy urbanistyczne i obiekty oraz zbiory dzieł sztuki	1. Procesy niekontrolowanej suburbanizacji na terenach północnych i południowych KrOF, zagrażające równowadze przyrodniczej strefy podmiejskiej – Brak koordynacji planowania przestrzennego w skali KrOF
<i>Kapitał ludzki KrOF, potencjał edukacyjny i rynek pracy</i>	
3. Zwiększająca się liczba ludności w KrOF - marka Krakowa jako czynnik przyciągający nowych mieszkańców, w tym z zagranicy 4. Wysoki poziom wykształcenia mieszkańców 5. Potencjał naukowy i badawczy drugiego co do wielkości ośrodka akademickiego i naukowego w Polsce	2. Niedostosowanie kompetencji (coraz bardziej potrzebnych gospodarce KrOF) absolwentów szkół zawodowych do potrzeb rynku pracy - wśród najczęściej wybieranych przez uczniów zawodów znajdują się zawody o zidentyfikowanej nadwyżce na rynku pracy

MOCNE STRONY (MS)	SŁABE STRONY (SS)
	3. Niedostatecznie rozwinięty system kształcenia ustawicznego
<i>Przedsiębiorczość i atrakcyjność inwestycyjna</i>	
<p>6. Aktualna ścieżka rozwoju – w ostatniej dekadzie PKB na mieszkańca wzrósł w Krakowie prawie dwukrotnie</p> <p>7. Specjalna Strefa Ekonomiczna – Krakowski Park Technologiczny (KPT)</p> <p>8. Rozwój sektora BPO/ITO, R&D - efekt kuli śniegowej</p> <p>9. Rozwój sektora turystycznego i przemysłów czasu wolnego</p> <p>10. Przedsiębiorcze gminy w strefie podmiejskiej - komplementarne wobec Krakowa i doświadczone w zakresie pozyskiwania inwestorów</p>	<p>4. Niska atrakcyjność inwestycyjna KrOF w odniesieniu do działalności przemysłowej</p> <p>5. Ograniczona dostępność terenów inwestycyjnych, zwłaszcza o powierzchni powyżej 50 ha, umożliwiających lokalizację dużych inwestycji przemysłowych</p> <p>6. Niewystarczający poziom uzbrojenia istniejących SAG</p> <p>7. Niski poziom współpracy biznes-administracja-sektor B+R</p>
<i>Infrastruktura drogowa i zrównoważony transport metropolitalny</i>	
<p>11. Drugie pod względem wielkości lotnisko w Polsce, rozbudowujące się pod względem infrastruktury i siatki połączeń</p> <p>12. Położenie na istniejących, ważnych szlakach transportowych</p> <p>13. Istniejący system tramwajowy i kolejowy – z możliwością rozbudowy i modernizacji</p>	<p>8. Brak kolei aglomeracyjnej, z nowymi przystankami w Krakowie, stanowiącej kręgosłup transportu metropolitalnego i istotne braki w zakresie obsługi transportem szynowym części osiedli Krakowa</p> <p>9. Brak multimodalnych węzłów transportowych, niezbędnych dla funkcjonowania zintegrowanego systemu transportu</p> <p>10. Ograniczone możliwości rozwoju sieci tramwajowej w centralnej części Krakowa</p> <p>11. Brak rozwiniętej i spójnej sieci dróg dla rowerów (DDR) w mieście i KrOF</p> <p>12. Brak bezpośredniego dostępu systemu transportowego KrOF do bazowej sieci TEN-T, z wyjątkiem portu lotniczego</p> <p>13. Brak kompletnych obwodnic miejskich III i IV oraz metropolitalnej V</p>
<i>Stan środowiska przyrodniczego i efektywność energetyczna</i>	
<p>14. Wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe miasta i strefy podmiejskiej</p> <p>15. Rozpoczęcie prac związanych z modernizacją i rozbudową systemu ciepłowniczego, kontynuacja programu ograniczania niskiej emisji oraz</p>	<p>14. Wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza, a szczególnie wysokie, należące do najwyższych w Polsce, stężenie pyłów zawieszonych, przede wszystkim PM 10</p>

MOCNE STRONY (MS)	SŁABE STRONY (SS)
<p>wprowadzanie energooszczędnych rozwiązań w transporcie</p>	<p>15. Niski udział odnawialnych źródeł energii (OZE) w bilansie energetycznym KrOF</p> <p>16. Niska wydajność energetyczna budynków użyteczności publicznej – znaczne zidentyfikowane potrzeby w zakresie termomodernizacji</p> <p>17. Niska dostępność sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w niektórych obszarach strefy podmiejskiej KrOF (o znacznej dynamice wzrostu liczby ludności)</p>
Infrastruktura zdrowia i polityka społeczna	
<p>16. Korzystny – na tle Polski i Województwa Małopolskiego – wskaźnik osób korzystających z pomocy społecznej w KrOF</p> <p>17. Regionalne centrum usług zdrowia</p>	<p>18. Przemiany demograficzne - starzenie się populacji; Odsetek osób w wieku powyżej 65 lat - wyższy niż przeciętna dla Polski</p> <p>19. Niewystarczający poziom rozwoju usług służby zdrowia i pomocy społecznej dla osób starszych w stosunku do rosnących potrzeb związanych ze starzeniem się społeczeństwa</p> <p>20. Zjawiska wykluczenia społecznego, jako efekt m.in. utrudnień w dostępie do infrastruktury społecznej – poprzez brak jej przystosowania dla osób o obniżonej sprawności fizycznej</p>

SZANSE (S)	ZAGROŻENIA (Z)
<p>1. Metropolizacja, jako proces cywilizacyjny</p> <p>2. Polityka spójności Unii Europejskiej (Strategia EU 2020) zakładająca terytorializację polityki regionalnej i dedykująca wsparcie MOF</p> <p>3. Uwzględnienie kwestii metropolitalnych w polityce krajowej (m.in. w KSRR, KPZK, UP, Krajowa Polityka Miejska)</p> <p>4. Modernizacja i rozbudowa głównych szlaków transportowych kolejowych (np. E30) i drogowych (np. S7)</p> <p>5. Budowa kolei aglomeracyjnej oraz metra wraz z multimodalnymi węzłami transportowymi</p>	<p>1. Starzenie się społeczeństwa, jako proces globalny</p> <p>2. Niż demograficzny, jako zagrożenie dla sektora edukacji w KrOF do 2020</p> <p>3. Niska świadomość społeczna dot. działań proekologicznych</p> <p>4. Niekorzystny, stały trend rosnącej liczby podróży samochodowych i malejącej liczby podróży zbiorowych</p> <p>5. Aktualne przepisy <i>Ustawy o drogach publicznych</i>, uniemożliwiające kształtowanie polityki parkingowej</p> <p>6. Konieczność oparcia narzędzi zarządzania obszarami metropolitalnymi na zasadach partnerskiego dialogu –</p>

SZANSE (S)	ZAGROŻENIA (Z)
6. Polityka re-industrializacji UE i Polski 7. Globalny rozwój gospodarki opartej na wiedzy, kulturze i mobilności	w sytuacji relatywnie niskiego kapitału społecznego, braku tradycji współzarządzania i nastawienia na konkurencję

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie powyższej analizy SWOT zdefiniowano główne problemy i potencjały rozwojowe Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego, stanowiące podstawę formułowania celów rozwojowych i priorytetów, opisanych w kolejnym rozdziale.

W celu identyfikacji obszarów wsparcia w wymiarze przestrzennym, dokonano analizy problemów i deficytów KrOF. Obejmują one¹:

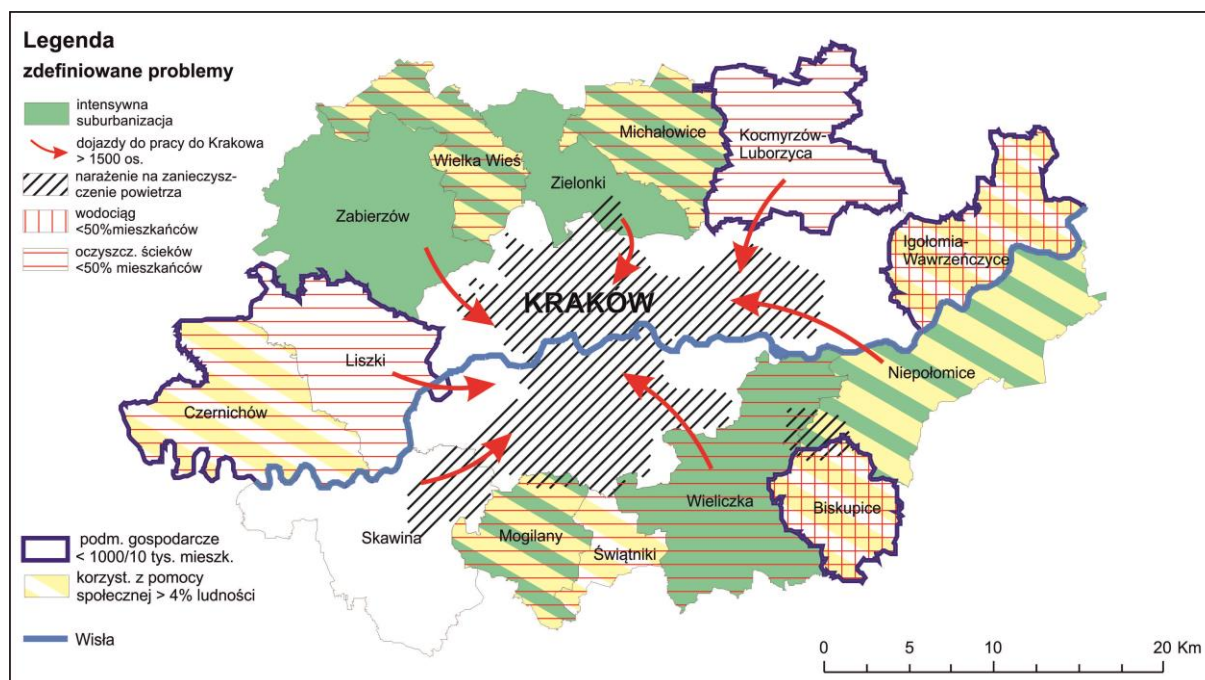
- A. niekontrolowaną suburbanizację na terenach północnych i południowych KrOF (S.1, Z.4, Z.5 a SS.1)²;
- B. niedostosowanie kompetencji (coraz bardziej potrzebnych gospodarce KrOF) absolwentów szkół zawodowych do potrzeb rynku pracy (S.6, Z.2 a SS.2), w sytuacji niedostatecznie rozwiniętego systemu kształcenia ustawicznego (SS.3);
- C. niską atrakcyjnością inwestycyjną KrOF w odniesieniu do działalności przemysłowej, powiązaną z ograniczoną dostępnością terenów o powierzchni powyżej 50 ha (S.1 i S.6 a SS.4 i SS.5.);
- D. niewystarczający poziom uzbrojenia istniejących SAG (S.1 i S.6 a SS.6);
- E. słabo rozwiniętą sieć transportu publicznego w skali KrOF w warunkach rosnących potrzeb w zakresie zwiększenia mobilności i dostępności transportowej, w tym – środkami transportu zbiorowego (S.2, Z.3, Z.4 a SS.8);
- F. niewystarczający poziom proekologicznych rozwiązań transportowych (multimodalność, P&R, DDR) w skali KrOF (S.1, S.2, S.5, S.7, Z.3, Z.4 a SS.9, SS.10, SS.11);
- G. nieefektywny ekonomicznie system powiązań w zakresie transportu drogowego, związany z brakiem bezpośredniego sąsiedztwa systemu transportowego KrOF z siecią TEN (S.1, S.2, S.4, S.6, S.7 a SS.12 i SS.13);
- H. zanieczyszczenia powietrza na terenie KrOF, powiązane z niską wydajnością energetyczną budynków (w tym – użyteczności publicznej), niskim udziałem odnawialnych źródeł energii (OZE) w bilansie energetycznym KrOF oraz niskoemisyjnością transportową (S.2, S.4, S.5, Z.3 a SS.14, SS.15, SS.16)
- I. niską dostępność sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w niektórych obszarach strefy podmiejskiej KrOF (S.1, S.2, S.3, S.7 a SS.17);
- J. deficyty w obszarze infrastruktury służby zdrowia m.in. w warunkach starzenia się społeczeństwa (S.2, S.3, Z.1 a SS.18, SS.19);
- K. deficyty w obszarze infrastruktury społecznej – pomoc społeczną dla osób starszych, interwencję kryzysową (S.2, S.3, Z.1 a SS.20, SS.21).

Wymienione problemy i deficyty rozwojowe nie są rozmieszczone równomiernie w skali KrOF. Koncentrują się w poszczególnych gminach, w tym na terenie Krakowa, lub związane

¹ W nawiasach zamieszczono odwołanie do elementów analizy SWOT, przy zastosowaniu następujących oznaczeń: MS – mocne strony, SS – słabe strony, S – szanse, Z – zagrożenia.

² Słabe strony (SS) w kontekście Szans (S) i Zagrożeń (Z).

są z różnymi częściami strefy podmiejskiej. Przestrzenny rozkład zidentyfikowanych problemów przedstawia poniższy rysunek (Rysunek 1).

Rysunek 1. Terytorialne zróżnicowanie najważniejszych problemów rozwojowych w KrOF

Źródło: Opracowanie własne

Analiza SWOT pozwala też na identyfikację potencjałów KrOF, które mogą stanowić zbiór czynników sprzyjających rozwojowi obszaru funkcjonalnego. Zaliczyć do nich należy:

- A. wysoką jakość przestrzeni publicznych w historycznych zespołach zabudowy, co wiąże się z materialnym dziedzictwem KrOF oraz wysokimi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi (MS.1, MS.2, MS.14);
- B. zwiększającą się liczbą ludności w KrOF, w tym rosnącą ilość mieszkańców Krakowa, pomimo suburbanizacji (MS.3);
- C. wysoki poziom wykształcenia mieszkańców (MS.4);
- D. potencjał naukowy i badawczy ośrodka rdzeniowego KrOF (MS.5);
- E. efektywność aktualnej ścieżki rozwoju dla wzrostu gospodarczego KrOF (MS.6, MS.10);
- F. korzyści związane ze Specjalną Strefą Ekonomiczną – i KPT (MS.7);
- G. atrakcyjność KrOF dla rozwoju sektora turystycznego i przemysłów czasu wolnego (MS.9).
- H. funkcjonujący węzeł transportowy (MS.11, MS.12);
- I. Istniejący system komunikacji tramwajowej (MS.13);
- J. Regionalne centrum usług społecznych i zdrowotnych (MS.16, MS.17).

Terytorialne zróżnicowanie potencjałów rozwojowych KrOF, w nawiązaniu do celów Strategii ZIT, przedstawia Rysunek 2.

Rysunek 2. Terytorialne zróżnicowanie potencjałów rozwojowych KrOF (nawiązujących do celów Strategii ZIT)

Źródło: Opracowanie własne

Czynniki ujęte w analizie SWOT poddane zostały hierarchizacji, poprzez ocenę przez przedstawicieli Gmin Związku ZIT (Stowarzyszenia Metropolia Krakowska)³ rangi każdego z nich. W wyniku tej oceny wskazać należy następującą listę priorytetowych czynników wpływających na możliwości rozwojowe terytorium KrOF:

- Wśród mocnych stron:
 - obecność dużego, rozwijającego się lotniska,
 - materialne dziedzictwo obszaru,
 - potencjał naukowo-badawczy,
 - doświadczenia i styl zarządzania w gminach strefy podmiejskiej, stwarzający warunki dla pozyskiwania inwestorów i komplementarnego wobec Krakowa współdziałania.
- Wśród słabych stron:
 - Brak kolei aglomeracyjnej, z nowymi przystankami w Krakowie, stanowiącej kręgosłup transportu metropolitalnego i istotne braki w zakresie obsługi transportem szynowym części osiedli Krakowa,
 - Brak koordynacji planowania przestrzennego w skali KrOF,
 - Brak multimodalnych węzłów transportowych, niezbędnych dla funkcjonowania zintegrowanego systemu transportu,
 - Wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza, a szczególnie wysokie, należące do najwyższych w Polsce, stężenie pyłów zawieszonych, przede wszystkim PM 10,
 - Brak bezpośredniego dostępu systemu transportowego KrOF do bazowej sieci TEN-T, z wyjątkiem portu lotniczego.
- Wśród szans:
 - inwestycje w infrastrukturę transportową,

³ W analizie wzięło udział łącznie 28 osób – w tym burmistrzów i wójtów Gmin ZIT oraz gminnych koordynatorów ZIT.

- możliwości stwarzane przez politykę europejską i krajową,
- Modernizacja i rozbudowa głównych szlaków transportowych kolejowych (np. E30) i drogowych (np. S7),
- Budowa kolei aglomeracyjnej oraz metra wraz z multimodalnymi węzłami transportowymi,
- Polityka re-industrializacji UE i Polski.
- Wśród zagrożeń:
 - Starzenie się społeczeństwa, jako proces globalny,
 - Niż demograficzny, jako zagrożenie dla sektora edukacji w KrOF do 2020,
 - Niekorzystny, stały trend rosnącej liczby podróży samochodowych i malejącej liczby podróży zbiorowych.

Przedstawiciele Gmin ZIT uznają za najistotniejszy kierunek współpracy na rzecz rozwoju obszaru kwestie transportowe. Potwierdziły to także pozostałe wyniki konsultacji, w tym w ramach dyskusji oraz grupowych wywiadów pogłębionych.

VI. Cele rozwojowe do realizacji w ramach ZIT

Miasta wojewódzkie i ich obszary funkcjonalne zostały uznane za Obszary Strategicznej Interwencji Państwa. Oprócz działań realizowanych w tradycyjnym systemie realizacji, rozwojowi obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich służą specjalne instrumenty wsparcia, a w szczególności formuła ZIT. Umowa Partnerstwa podkreśla, że do głównych kierunków działań służących zwiększaniu konkurencyjności obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich, atrakcyjności ich rynków pracy, czy inwestycyjnej, zaliczyć trzeba rozwój zrównoważony, sprawny transport łączący miasto i jego obszar funkcjonalny oraz poprawę dostępności transportowej do głównych ośrodków miejskich w kraju. Inne kluczowe działania, to realizacja planów gospodarki niskoemisyjnej, rewitalizacja zdegradowanych dzielnic, poprawa stanu środowiska przyrodniczego, ale także wzmacnianie badań, rozwoju technologicznego, innowacji oraz sieciowania miast w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego. Za istotne działania uznano także budowanie kultury partnerstwa i poprawy koordynacji zarządzania na miejskich obszarach funkcjonalnych tak, aby dało się rozwiązywać wspólne problemy (np. dostęp do usług dla mieszkańców, przedsiębiorców czy efektywne wykorzystywanie zasobów).⁴ Poza wzmacnianiem badań, rozwoju technologicznego i innowacji, pozostałe dziedziny wsparcia znalazły odzwierciedlenie w ustaleniach RPO WM. Wokół tych dziedzin zbudowano też w niniejszym dokumencie system celów i priorytetów Strategii ZIT.

Z perspektywy rozwoju Metropolii Krakowskiej (KrOF) podkreślić należy, że formuła ZIT stanowi istotne, aczkolwiek nie wystarczające, instrumentarium wsparcia. Stąd też szczególne znaczenie mieć będzie wypracowanie rozwiązań i poszerzenie współpracy Gmin KrOF o kolejne obszary nie wchodzące w zakres ZIT. Działania te objąć powinny między innymi problematykę rozwoju opartego o wiedzę (GOW), rozwijanie potencjału związanego z dziedzictwem narodowym i kulturowym Obszaru czy też zogniskowanie działań Gmin wokół działań rewitalizacyjnych. Poszerzeniu obszarów współpracy służyć będą wypracowane w ramach Stowarzyszenia Metropolia Krakowska narzędzia planistyczne i koordynacyjne, na etapie Strategii ZIT mieszczące się w realizacji celu 3 niniejszej Strategii. Stanowiąc one będą w przyszłości przedsięwzięcia komplementarne, stanowiące o kompleksowym ukierunkowaniu rozwoju Metropolii.

Cele rozwojowe do realizacji w ramach ZIT na obszarze KrOF oraz odpowiadające im priorytety i działania zostały opracowane przede wszystkim na podstawie analizy istniejących problemów i potencjałów zidentyfikowanych na terenie KrOF. Przyjęto, sugerowany przez MIR, sposób definiowania kluczowych elementów Strategii ZIT w postaci ciągu logicznego: „Diagnoza obszaru funkcjonalnego → Identyfikacja problemów/potencjałów → Zdefiniowanie celów → Zdefiniowanie priorytetów inwestycyjnych → Zdefiniowanie działań → Wyboru Projektów. Zależności”.⁵ Pełną sekwencję zależności przedstawiono w postaci „Matrycy logicznej”, stanowiącej integralną część niniejszej Strategii.

Cele i priorytety rozwojowe KrOF zdefiniowano w oparciu o autorską analizę trendów rozwojowych współczesnych miast⁶ oraz debatę przedstawicieli Gmin ZIT. Uwzględniono fakt, że

⁴ Umowa Partnerstwa, s. 206.

⁵ JASPERS Warszawa – Grupa zadaniowa ZIT, Ramy koncepcyjne w zakresie przygotowania i oceny Strategii ZIT, Warszawa 2014, s. 2.

⁶ Przykładowo: Noworól, A. (2014). Functional urban area as the city of the future / Miejski obszar funkcjonalny jako miasto przyszłości. *Technical Transactions, Architecture / Czasopismo Techniczne, Architektura, 1-A*, s. 143–157.; Jewtuchowicz, A. (2013). Kreatywna gospodarka, kreatywne miasto – nowy model rozwoju? [w:] F. Kuźnik (red.), *Badania miejskie i regionalne. Doświadczenia i perspektywy* (CLIII/2013 ed., s. 43–56). Warszawa: Studia KPZK PAN.

rozwój otwartej i globalizującej się gospodarki opartej na wiedzy jest procesem trwałym i dominującym w XXI w. Dla dużych środków miejskich nie widać innej alternatywy, niż wejście na ścieżkę metropolizacji i wielokierunkowej oraz wielopoziomowej kooperacji w warunkach rosnącej konkurencji terytorialnej. Oznacza to konieczność zwiększania siły oddziaływań egzogenicznych, do czego potrzeba więcej ludzi, zwłaszcza wykształconych, otwartych i kreatywnych oraz więcej terenów dla działalności gospodarczej i zamieszkania. Skłania to do koordynacji procesów rozwojowych w obrębie miejskiego obszaru funkcjonalnego, przy wykorzystaniu dostępnych instrumentów realizacji działań, m.in. w formule ZIT.

Ważnym elementem przy formułowaniu celów, priorytetów i działań Strategii ZIT były wyniki konsultacji przeprowadzonych w październiku 2014 r z przedstawicielami Gmin Związku ZIT (Stowarzyszenia Metropolia Krakowska). Objęły one wskazaną w poprzednim rozdziale ocenę ważności czynników analizy SWOT oraz dyskusje i grupowe wywiady pogłębione (FGI) w grupach wójtów i burmistrzów oraz koordynatorów gminnych ZIT.

Do najistotniejszych wyników konsultacji należą następujące opinie:

- Dotyczące znaczenia ZIT dla współpracy metropolitalnej i rozwoju obszaru:
 - Gminy widzą konieczność współpracy, aby móc odpowiadać na zwiększające się oczekiwania mieszkańców,
 - Od dawna istniała potrzeba współpracy w obszarze metropolitalnym Krakowa,
 - Nie ma złotego środka wg którego można wyznaczyć granice KrOF, choć wskazuje się raczej na potrzebę poszerzenia OF,
 - Nowe podejście w postaci formuły ZIT stworzyło faktyczną platformę współpracy, oferując wsparcie finansowe przedsięwzięć gmin metropolitalnych,
 - Gminy podmiejskie mają za sobą doświadczenia współpracy, są więc dość optymistycznie nastawione do możliwości przetrwania współdziałania poza najbliższym okresem programowania UE.
- Dotyczące problemów i priorytetów współpracy:
 - To co łączy wspólnoty KrOF to Kraków (jego tożsamość i sąsiedztwo), nie obserwuje się głębszych więzi w ramach obszaru jako takiego – mieszkańcy nie mają poczucia funkcjonowania w obszarze metropolitalnym,
 - Rodzaje interwencji w formule ZIT nie pozwalają na wdrażanie zamierzeń, które – w opinii Gmin ZIT – są priorytetowe dla rozwoju obszaru funkcjonalnego i wchodzących w jego skład gmin,
 - Problem stanowi planowanie i zagospodarowanie przestrzenne, w tym brak koordynacji pomiędzy działaniami gmin, w tym dot. wyznaczania terenów do zabudowy i jej warunków,
 - Głównym priorytetem współpracy powinny być interwencje dotyczące rozwoju systemu drogowego i transportu zbiorowego,
 - Do głównych działań Stowarzyszenia należeć powinno, obok zakończenia prac nad Strategią, poszukiwanie modelowych i systemowych rozwiązań dla poszczególnych obszarów problemowych oraz poszerzanie działań przewidzianych w ramach ZIT o działania komplementarne, szerzej wpisujące się w zidentyfikowane przez partnerów potrzeby.

Warto podkreślić znaczenie, jakie nadawali przedstawiciele Związku ZIT budowie struktur zarządzania rozwojem obszaru KrOF i potrzebie koordynacji działań Gmin w ramach Stowarzyszenia Metropolia. Znalazło to swoje odzwierciedlenie w charakterze i zakresie Celu 3. Strategii.

W wyniku przeprowadzonych analiz i konsultacji przyjęto następujące brzmienie **wizji rozwojowej** Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego:

Kraków wraz z Obszarem Funkcjonalnym – metropolią o znaczeniu krajowym i międzynarodowym.

Tak sformułowana wizja odpowiada aspiracjom mieszkańców KrOF, a także uwzględnia aktualną pozycję obszaru na tle innych polskich metropolii. Realizacja wizji wymaga ukierunkowania polityki rozwoju w skali subregionalnej na wykorzystanie potencjałów Krakowa i jego strefy podmiejskiej. Wzmocnienie metropolitalnych funkcji Krakowa i KrOF powinno przy tym wiązać się z osłabieniem zidentyfikowanych barier rozwojowych. Zgodnie z zapisami projektu RPO WM, interwencja w formule Zintegrowanej Inwestycji Terytorialnej powinna przyczynić się do osiągnięcia celów określonych dla Obszarów Strategicznej Interwencji państwa – „miasto wojewódzkie wraz z obszarem funkcjonalnym”. W rozumieniu RPO WM, interwencja taka obejmować będzie szereg zintegrowanych przedsięwzięć z zakresu zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich, przypisanych enumeratywnie konkretnym celom tematycznym i priorytetom inwestycyjnym UP oraz osiom priorytetowym RPO WM.⁷ Ogranicza to zakres interwencji w formule ZIT, w stosunku do – wykazanych w diagnozie – obszarów problemowych Metropolii Kraków.⁸

W konsekwencji, cele rozwojowe Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego determinowane są trzema wyznacznikami:

- diagnozą problemów KrOF,
- przedstawioną powyżej wizją rozwojową KrOF,
- dziedzinami interwencji publicznej, wskazanymi w RPO WM jako dedykowane dla ZIT (jako wyraz konkretyzacji polityki regionalnej Unii Europejskiej i Państwa).

Dziedziny te uwzględniono powyżej, zarówno w zakresie tematycznym diagnozy obszaru wsparcia⁹, jak i w opisie terytorialnego wymiaru interwencji.¹⁰ Oznacza to, jak podkreślono już wyżej, że cele rozwojowe Strategii ZIT nie odzwierciedlają wszystkich aspiracji i dążeń wspólnoty metropolitalnej, a jedynie te, które w opisywanej formule są możliwe do zrealizowania. Cele, priorytety, działania i projekty Strategii są zintegrowane i odnoszą się, w warunkach stworzonych przez ZIT w perspektywie 2014-2020 r., w sposób kompleksowy do problemów i potencjałów KrOF. Podkreślić należy nie tylko włączenie do Strategii projektów komplementarnych (w tym m.in. ujętych w Kontrakcie Terytorialnym), ale również komplementarność na poziomie priorytetów i działań, w tym włączenie tzw. projektów miękkich, służących promowaniu ZIT i metropolitalnej skali zarządzania, oraz wspierających budowę więzi wspólnotowej w wymiarze Metropolii Krakowskiej.

Zaproponowano następujące cele rozwojowe Strategii ZIT:

Cel 1: Wysoka konkurencyjność gospodarcza Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego

Cel 1 odnosi się wprost do wyzwań rozwojowych współczesnego świata, a jednocześnie odpowiada założeniom dotyczącym polityki miejskiej Unii Europejskiej i kraju. Zgodnie z zapisami projektu Krajowej Polityki Miejskiej główne polskie ośrodki miejskie mają być konkurencyjne i coraz lepiej widoczne na gospodarczej mapie Europy.¹¹ W przypadku KrOF wiąże się to

⁷ RPO WM, s. 220-222.

⁸ Przykładowo, ograniczając interwencję w sferze budowania gospodarki opartej na wiedzy, będącej osią aktualizowanej Strategii Rozwoju Krakowa do 2030 r.

⁹ Por. s. 38 i dalsze.

¹⁰ Por. s. 92 i dalsze.

¹¹ *Krajowa Polityka Miejska, projekt*, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa marzec 2014 r., s. 14.

przede wszystkim ze wzmocnieniem potencjału gospodarczego, a w tym – przemysłowego i dalszym rozwojem kapitału ludzkiego. Warunkiem wzmocnienia potencjału gospodarczego jest przy tym – obok innych działań, pozostających poza formami interwencji dopuszczonymi dla ZIT przez RPO WM – zwiększenie oferty terenów dla prowadzenia działalności gospodarczej. Rozwijanie potencjału przemysłowego wymaga dysponowania odpowiednimi zasobami siły roboczej o stosownych kwalifikacjach i kompetencjach. Cel 1. wspiera zatem oba te filary podnoszenia **konkurencyjności KrOF**, zwiększając wybrane potencjały, związane z rozwojem gospodarczym.

Cel 1 Strategii ZIT nawiązuje bezpośrednio do Celu tematycznego 3. Umowy Partnerstwa „Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw...”, w której MŚP – uważa się za kluczowych partnerów w procesie wyłaniania inteligentnych specjalizacji, tak istotnych w budowaniu gospodarki opartej na wiedzy. W priorytecie inwestycyjnym 3a (Rozwój efektywnego otoczenia inwestycyjnego, infrastrukturalnego, finansowego, doradczego i szkoleniowego), UP kładzie nacisk m.in. na: zwiększenie oferty wsparcia początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstw, stworzenie lub/i poprawę warunków dla rozpoczęcia, prowadzenia i rozwoju działalności przedsiębiorstw, zwiększenie dostępności terenów oferujących warunki do prowadzenia działalności gospodarczej. W tym sensie, Cel 1 Strategii ZIT wpisuje się też w SRK, zakładającą wzrost znaczenia gospodarczego MŚP, zdolnych do bardziej elastycznego funkcjonowania na rynku i przedstawiania zindywidualizowanej, unikatowej oferty.

Warunkiem podnoszenia konkurencyjności jest zwiększenie mobilności i poprawa powiązania terenów aktywności gospodarczej z głównymi elementami sieci transportowej. Stąd też bezpośrednio odniesienie Celu 1. Strategii ZIT do Celu tematycznego 7. „Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej”, a w tym do PI 7b. „Zapewnienie wysokiej jakości międzyregionalnych i wewnątrzregionalnych powiązań transportowych, w tym rozwój węzłów miejskich”.

Osiągnięcie Celu 1. Strategii ZIT nie byłoby wykonalne bez powiązania z Celem tematycznym 10. Umowy Partnerstwa „Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie”. UP podkreśla, że podnoszenie poziomu umiejętności i kwalifikacji oraz lepsze dopasowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy pozostają najważniejszymi wyzwaniem dla Polski. Odpowiada to PI 10iii, który jest ukierunkowany na lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego..

Cel 2: Wysoka jakość życia na terenie Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego

Cel 2. wiąże się z poprawą jakości życia mieszkańców, jako zagregowaną kategorią łączącą wiele różnorodnych elementów, ukierunkowanych na zwiększenie spójności społecznej i poprawę warunków życia.¹² Obszary funkcjonalne miast powinny więc stawić czoło wyzwaniom środowiskowym, ograniczając zużycie zasobów, a zwłaszcza energii i przygotowując się do skutków zmian klimatu. Poważnym wyzwaniem jest przy tym konieczność ograniczenia zanieczyszczenia powietrza na terenie KrOF, zwłaszcza wywołanych przez źródła transportowe. Wiąże się to też z brakiem należytych powiązań różnego typu środków transportu, szczególnie zbiorowego, oraz niewystarczającym systemem dróg dla rowerów, łączących Gminy ZIT. Poprawianie jakości życia wiąże się też z poprawą dostępności wodociągów i kanalizacji w niektórych obszarach strefy podmiejskiej KrOF. Ważnym elementem jakości życia są sprawy społeczne i przeciwdziałanie wykluczeniu, co powinno opierać się na rozwoju infrastruktury: zdro-

¹² Szerokie rozumienie jakości życia przyjęto za cytowanym dokumentem *Krajowa Polityka Miejska, projekt.*

wia, edukacji, pomocy społecznej dla osób starszych oraz ulepszeniu środków interwencji kryzysowej. Ogólnie, należy podkreślić, że Cel 2 ukierunkowuje działania na to, by KrOF był **spójny społecznie i przestrzennie**.

Projekt Krajowej Polityki Miejskiej podkreśla zauważa: „Złożoność i różnorodność kwestii składających się na jakość życia w miastach powoduje, że trudno to zagadnienie traktować jako jeden z wielu wątków polityki miejskiej. Jest on niejako sumą wszystkich tematów – i jako przyczyna i cel działania.” Odnosi się to odpowiednio do MOF. W tym kontekście rozumieć należy wielość celów tematycznych UP, z którymi powiązana jest istota Celu 2. Strategii ZIT i poszczególnych tego Celu priorytetów.

Zagadnienia poprawy środowiska życia mieszkańców KrOF wiąże się z nawiązaniem do kilku Celów tematycznych Umowy Partnerstwa. Konieczność: poprawy efektywności energetycznej, redukcji zanieczyszczenia powietrza (ograniczenia niskiej emisji), w tym poprzez zrównoważony, sprawny transport łączący miasto i jego obszar funkcjonalny – to tematyka realizująca Cel tematyczny 4. Umowy Partnerstwa „Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach”. Szczególnie PI 4c (zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych wielorodzinnych) i PI 4e (ograniczenie niskiej emisji, wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności) ukierunkowywać powinny realizację projektów poprawiających jakość życia na terenie KrOF.

Jakość środowiska wiąże się m.in. ze stanem zasobów wodnych. Cel 2. Strategii ZIT jest zatem zgodny z Celem tematycznym 6. Umowy Partnerstwa „Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami”. Ukierunkowuje to na uwzględnienie w Strategii PI 6.b, dotyczącego inwestowania w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska.

Ważnym komponentem jakości życia jest bezpieczeństwo społeczne i zdrowotne mieszkańców. Szereg priorytetów Celu 2. Strategii ZIT wiąże się zatem z Celem tematycznym 9. Umowy Partnerstwa „Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją”. W UP akcentuje się szerokie traktowanie wykluczenia społecznego, które rozumiane jest jako wykluczenie z życia społeczno-gospodarczego spowodowane ubóstwem oraz jako wykluczenie z dostępu do usług publicznych warunkujących możliwości rozwojowe. Oznacza to, wymuszoną takimi uwarunkowaniami jak: ubóstwo, niepełnosprawność, brak dostępu do wysokiej jakości usług publicznych, izolację jednostek lub grup społecznych od zbiorowości i instytucji współczesnego państwa. Jakość życia na terenie KrOF będzie można zatem podnieść wykorzystując szereg priorytetów inwestycyjnych Celu tematycznego 9, co w szczególności odnosi się do PI 9a (Wsparcie infrastruktury zdrowotnej i społecznej w celu poprawy jakości i dostępu do usług zdrowotnych i społecznych), PI 9iv (Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym).

Cele 1. i 2., które mogą być wspierane ze środków RPO WM, uzupełniono o cel 3., który ma charakter zarządczy i warunkuje realizację Strategii ZIT.

Cel 3: Zintegrowane zarządzanie KrOF

Realizacja celów 1 i 2 nie będzie możliwa, o ile nie stworzy się i nie wypracuje płaszczyzny współdziałania w ramach Gmin KrOF. Obserwacje udanych procesów przekształceń miejskich obszarów funkcjonalnych potwierdzają korzyści rozwojowe wynikające z partnerskiej współpracy miasta rdzeniowego z sąsiednimi miastami i otaczającymi obszarami wiejskimi. Tylko dzięki współpracy gmin położonych na terenie KrOF możliwe będzie harmonijne wiązanie róż-

nych interwencji i pogodzenie priorytetów rozwojowych. Oznacza to m.in. kontrolowanie suburbanizacji i doprowadzenie do tego by obszar funkcjonalny był otwarty i dostępny, rozwijał się w sposób zrównoważony i zapewniający dobrze zorganizowane przestrzenie publiczne i tereny zieleni. Współpraca metropolitalna – to także sprawnie zarządzane, w sposób partnerski integrujące działania administracji publicznej, organizacji społecznych, przedsiębiorców i mieszkańców.

Należy podkreślić, że priorytety i działania objęte Celem 3. Strategii ZIT będą komplementarne do Celu tematycznego 11. Umowy Partnerstwa „Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej”.

VII. Priorytety rozwojowe i działania do realizacji w formule ZIT

Cele rozwojowe zaakceptowane przez Związek ZIT zostały powiązane z systemem wsparcia ustalonym dla formuły ZIT przez Województwo Małopolskie w projekcie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego. Pozwoliło to określić priorytety i działania realizujące Strategię ZIT. Wszystkie, opisane poniżej Priorytety i Działania, realizujące Cele rozwojowe Strategii ZIT, powiązane są z problemami KrOF, zdefiniowanymi w analizie SWOT, będącej podsumowaniem diagnozy obszaru wsparcia. Graficzne powiązanie problemów i potencjałów z celami, priorytetami, działaniami i projektami Strategii ZIT przedstawiono w Matrycy logicznej, (stanowiącej Załącznik nr 1 niniejszego opracowania - zamieszczony po wybraniu projektów – II etap).

Priorytety Celu 1: Wysoka konkurencyjność gospodarcza Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego

Cel 1 wiąże się ze wzmocnieniem potencjału gospodarczego i dalszym rozwojem kapitału ludzkiego. Priorytety Celu 1. ukierunkowują interwencję publiczną na redukcję oddziaływania następujących problemów:

- niska atrakcyjność inwestycyjna KrOF w odniesieniu do działalności przemysłowej, powiązana z ograniczoną dostępnością terenów o powierzchni powyżej 50 ha (Problem C);
- niewystarczający poziom uzbrojenia istniejących SAG (Problem D);
- nieefektywny ekonomicznie system powiązań w zakresie transportu drogowego, związany z brakiem bezpośredniego sąsiedztwa systemu transportowego KrOF z siecią TEN (Problem G);
- niedostosowanie kompetencji (coraz bardziej potrzebnych gospodarce KrOF) absolwentów szkół zawodowych do potrzeb rynku pracy, w sytuacji niedostatecznie rozwiniętego systemu kształcenia ustawicznego (Problem B).

Priorytety Celu 1 wzmocniają też następujące potencjały KrOF:

- zwiększającą się liczbą ludności w KrOF, w tym rosnącą ilość mieszkańców Krakowa, pomimo suburbanizacji (Potencjał B);
- wysoki poziom wykształcenia mieszkańców (Potencjał C);
- potencjał naukowy i badawczy ośrodka rdzeniowego KrOF (Potencjał D);
- efektywność aktualnej ścieżki rozwoju dla wzrostu gospodarczego (Potencjał E);
- korzyści związane ze Specjalną Strefą Ekonomiczną – i KPT (Potencjał F);
- atrakcyjność KrOF dla rozwój sektora turystycznego i przemysłów czasu wolnego (Potencjał G).

Opis priorytetów Celu 1 i odpowiadających im działań przedstawiono poniżej.

Priorytet 1: Wysoki potencjał i konkurencyjność przedsiębiorstw w KrOF

Priorytet 1., powiązany z Celem tematycznym 3. UP, ukierunkowanym na wzmocnianie konkurencyjności MŚP (PI 3.a), będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami RPO WM zapisanymi w Osi Priorytetowej 3. Przedsiębiorcza Małopolska i Działaniu 3.1 Rozwój gospodarczy i przedsiębiorczość.

Priorytet 1. będzie realizowany poprzez działanie, ukierunkowane na wzmocnienie potencjału i konkurencyjności gospodarczej KrOF:

Działanie 1: Budowa i rozbudowa metropolitalnej sieci stref aktywności gospodarczej (SAG) wraz z obsługującą je infrastrukturą

Działanie 1. polega na zagęszczeniu KrOF terenami, które będą przeznaczone na działalność gospodarczą. Budowa nowych stref aktywności gospodarczej wraz z infrastrukturą pozwoli podnieść atrakcyjność inwestycyjną KrOF, w tym poprzez możliwość przyciągania działalności gospodarczych o charakterze technologicznym i przemysłowym.

Wskaźniki działań

Dla Działania 1. Priorytetu 1. przyjmuje się następujące wskaźniki produktu i rezultatu.

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa	Rok docelowy	Częstotliwość pomiaru	Źródła danych
1	Zagospodarowana powierzchnia łączna SAG na terenie KrOF	Ha	505,6	2014	??	2023	corocznie	Gminy ZIT
	Liczba zatrudnionych	tys. os.	13,5	2014	??	2023	corocznie	Gminy ZIT
1	Wolumen zainwestowania na terenach SAG w KrOF	mln zł	2 844	2014	??	2023	corocznie	Gminy ZIT

Priorytet 2: Sprawny system mobilności regionalnej w transporcie drogowym

Priorytet 2., powiązany z Celem tematycznym 7. dotyczącym promowania zrównoważonego transportu i usuwania niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej (PI 7.b), będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami RPO WM zapisanymi w Osi Priorytetowej 7. Infrastruktura transportowa i Działaniu 7.1 Infrastruktura drogowa

Priorytet 2. będzie realizowany poprzez 1 działanie, związane z poprawą dostępności i mobilności w skali KrOF:

Działanie 1: Usieciowienie położonych na terenie KrOF węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych i połączenie z sieciami dróg wojewódzkich i krajowych

Działanie 1. sformułowano, jako odpowiedź na potrzebę powiązania różnych elementów sieci drogowej na terenie KrOF w celu stworzenia sprawnego i otwartego na otoczenie systemu transportowego, podnoszącego konkurencyjność gospodarczą obszaru. Działanie to będzie obejmować projekty dróg i węzłów transportowych.

Wskaźniki działań

Dla Działania 1. Priorytetu 2. przyjmuje się następujące wskaźniki produktu.

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa	Rok docelowy	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
1	Dostępność gmin do autostrady A-4 i drogi ekspresowej S-7	Min.						
2	Długość wybudowanych odcinków dróg	km	0	2014	??	2023	coroczne	Gminy ZIT

Priorytet 3: Rozwinięte i dopasowane do potrzeb rynku pracy systemy kształcenia i szkolenia zawodowego

Priorytet 3., powiązany z Celem tematycznym 10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie (PI 10iii), będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami RPO WM zapisanymi w Osi Priorytetowej 10. Wiedza i kompetencje w Działaniu 10.2. Rozwój kształcenia zawodowego.

Priorytet 3. będzie realizowany poprzez 1 działanie, związane z wzmocnieniem potencjału edukacyjnego KrOF w deficytowych obszarach tematycznych:

Działanie 1: Rozwój szkolnictwa zawodowego

Działanie 1. Polegać będzie na tworzeniu branżowych Centrów Kształcenia Zawodowego (CKZ) oraz programów rozwojowych szkół zawodowych.

Wskaźniki działań

Dla Działania 1. Priorytetu 3. przyjmuje się następujące wskaźniki:

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa	Rok docelowy	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
1	Liczba uczniów szkół zawodowych w KrOF	tys. os	15,7	2012	??	2023	corocznie	CKZ
2	Udział bezrobotnych poniżej 25. roku życia w liczbie bezrobotnych ogółem	%	14,8	2013	??	2023	dwukrotnie, 2019 i 2025	GUP Kraków, BDL GUS

Priorytety Celu 2: Wysoka jakość życia na terenie KrOF

Cel 2 wiąże się ze, zidentyfikowanymi na terenie KrOF, deficytami w sferze stanu środowiska przestrzennego oraz infrastruktury społecznej w różnych obszarach tematycznych. Elementy te

determinują jakość życia, czyniąc KrOF mniej atrakcyjnym dla środowisk biznesu, mieszkańców i przyjezdnych. Priorytety Celu 2. ukierunkowują interwencję publiczną na redukcję oddziaływania następujących problemów:

- zanieczyszczenia powietrza na terenie KrOF, powiązane z niską wydajnością energetyczną budynków (w tym – użyteczności publicznej), niskim udziałem odnawialnych źródeł energii (OZE) w bilansie energetycznym KrOF oraz niskoemisyjnością transportową (Problem H);
- słabo rozwiniętą sieć transportu publicznego w skali KrOF w warunkach rosnących potrzeb w zakresie zwiększenia mobilności i dostępności transportowej, w tym – środkami transportu zbiorowego (Problem E);
- niewystarczający poziom proekologicznych rozwiązań transportowych (multimodalność, P&R, DDR) w skali KrOF (Problem F);
- niską dostępność sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w niektórych obszarach strefy podmiejskiej KrOF (Problem I);
- deficyty w obszarze infrastruktury służby zdrowia m.in. w warunkach starzenia się społeczeństwa (Problem J);
- deficyty w obszarze infrastruktury społecznej – pomoc społeczną dla osób starszych, interwencję kryzysową (Problem K).

Priorytety Celu 2 wzmocniają też następujące potencjały KrOF:

- wysoka jakość przestrzeni publicznych w historycznych zespołach zabudowy, co wiąże się z materialnym dziedzictwem KrOF oraz wysokimi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi (Potencjał A);
- funkcjonujący węzeł transportowy (Potencjał H);
- Istniejący system komunikacji tramwajowej (Potencjał I);
- Regionalne centrum usług społecznych i zdrowotnych (Potencjał J).

Opis priorytetów Celu 2 i odpowiadających im działań przedstawiono poniżej.

Priorytet 4: Poprawa jakości środowiska naturalnego w KrOF

Priorytet 4., powiązany z Celem tematycznym 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach (PI 4c), będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami RPO WM zapisanymi w Osi Priorytetowej 4. Regionalna polityka energetyczna w Działaniach: 4.3 Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym, 4.4 Redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz 4.5 Transport miejski.

Priorytet 4. będzie realizowany poprzez 4 działania związane z problematyką energetyczną oraz działania, związane z ograniczeniem niskiej emisji w Krakowie i strefie podmiejskiej:

Działanie 1: Termo-modernizacja obiektów publicznych i mieszkaniowych, inteligentne zarządzanie energią i wykorzystanie OZE w skali KrOF

Działanie 1 obejmować będzie projekty poprawiające sprawność energetyczną obiektów publicznych i mieszkaniowych poprzez termomodernizację, wprowadzenie systemów zarządzania energią oraz odnawialne źródła energii.

Działanie 2: Poprawa jakości powietrza

Działanie 2. ukierunkowuje Gminy ZIT na promocję nowoczesnych rozwiązań związanych z modernizacją systemów ogrzewania i kompleksowymi programami ograniczenia niskiej emisji.

Działanie 3: Wspieranie zrównoważonego transportu metropolitalnego

Działanie 3. koncentruje się na usprawnieniu sieci komunikacyjnej w zakresie powiązania różnych środków transportu przez parkingi P&R oraz węzły przesiadkowe transportu zbiorowego.

Działanie 4: Budowa i rozbudowa tras rowerowych łączących gminy i obszary atrakcyjności KrOF

Działanie 4. Ukierunkowane jest na rozwój sieci dróg rowerowych w relacji do parkingów P&R. Transport rowerowy stanowi często alternatywę na innych, bardziej obciążających środowisko, form mobilności wewnętrznej miejskiego obszaru funkcjonalnego.

Wskaźniki działań

Dla Działań Priorytetu 4. przyjmuje się następujące wskaźniki:

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa	Rok docelowy	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
1	Powierzchnia użytkowa budynków publicznych poddanych termomodernizacji	tys. m ²	235,5	2014	??	2023	corocznie	Gminy ZIT
2	Powierzchnia użytkowa komunalnych budynków mieszkalnych poddanych termomodernizacji	tys. m ²	10,6	2014	??	2023	corocznie	Gminy ZIT
3	Liczba budynków mieszkalnych, w których dokonano wymiany systemów ogrzewania ze wsparciem ze środków publicznych	szt.	554	2014			corocznie	Gminy ZIT
4	Udział podróży wykonywanych transportem samochodowym / zbiorowym	%	48 / 52	2013	34 / 66	2023	corocznie	GMK
5	Długość ścieżek rowerowych	km	152,7	2013	???	2023	corocznie	Gminy ZIT
6	Liczba dni z przekroczonym dopuszczalnym stężeniem PM ₁₀ na stacjach pomiarowych w obszarze KROF	dzień	Kraków, al. Krasieńskiego – 132 Kraków, ul. Bulwarowa – 136	2014	35 (wartość dopuszczalna)	2023	corocznie	WIOŚ

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa	Rok docelowy	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
			Kraków, ul. Bujaka – 106					
			Skawina – 121					
			Wie- liczka – 105					

Priorytet 5: Poprawa stanu gospodarki wodnej w KrOF

Priorytet 5., powiązany z Celem tematycznym 6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami (PI 6.b), będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami RPO WM zapisanymi w Osi Priorytetowej 5. Ochrona środowiska i Działaniu: 5.2 Ochrona zasobów wodnych.

Priorytet 5. będzie realizowany poprzez 1 działanie, związane z poprawą jakości i międzygminnymi powiązaniami w skali KrOF infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i oczyszczalniami ścieków:

Działanie 1: Budowa i modernizacja międzygminnych sieci kanalizacyjnych i wodociągowych

Istotą Działania 1 jest rozbudowa i zintegrowanie systemów infrastruktury technicznej, związanych z gospodarką wodną i – poprzez nią – ochroną środowiska.

Działanie 2: Budowa i modernizacja międzygminnych oczyszczalni ścieków

Istotą Działania 2 jest rozbudowa i zintegrowanie systemów infrastruktury technicznej, związanych z gospodarką wodno-ściekową i – poprzez nią – ochroną środowiska.

Wskaźniki działań

Dla Działań Priorytetu 5. przyjmuje się następujące wskaźniki:

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa	Rok docelowy	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
1	Odsetek ludności KROF korzystającej z sieci kanalizacyjnej	%	78,1	2012 ¹³	??	2023	corocznie	Gminy ZIT
2	Odsetek ludności KROF korzystającej z oczyszczalni ścieków	%	77,1	2012	??	2023	corocznie	Gminy ZIT

¹³ Ostatnie dane z BDL GUS.

Priorytet 6: Zmniejszenie nierówności w stanie zdrowia poprzez rozwój infrastruktury zdrowotnej

Priorytet 6., powiązany z Celem tematycznym 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją (PI 9.a), będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami RPO WM zapisanymi w Osi Priorytetowej 12. Infrastruktura społeczna i Działaniu 12.1 Infrastruktura ochrony zdrowia o znaczeniu regionalnym i subregionalnym.

Priorytet 6. będzie realizowany poprzez 1 działanie, związane z poprawą jakości obsługi mieszkańców KrOF w zakresie usług zdrowia:

Działanie 1: Modernizacja infrastruktury szpitali wraz z poszerzeniem usług zdrowotnych dla mieszkańców KrOF

Działanie 1. Polega na poprawie infrastruktury szpitali poprzez modernizacje, umożliwiające rozszerzenie usług, w szczególności związanych z problemami ludzi starszych i diagnostyką.

Wskaźniki działań

Dla Działania 1 Priorytetu 6 przyjmuje się następujący wskaźnik:

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa	Rok docelowy	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
1	Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi	osoby	0	2014	1,0 mln	2023	corocznie	Szpitala, które uzyskały wsparcie / SMK

Priorytet 7: Wysoka jakość i dostępność ofert wparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług socjalnych

Priorytet 7., powiązany z Celem tematycznym 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją (PI 9iv), będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami RPO WM zapisanymi w Osi Priorytetowej 9. Region spójny społecznie w Działaniu 9.2 Usługi społeczne i zdrowotne

Priorytet 7. będzie realizowany poprzez 3 działania, związane z poprawą jakości obsługi mieszkańców KrOF w zakresie usług socjalnych:

Działanie 1: Działania na rzecz rozwoju kompleksowej oferty wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych

Działanie 1. obejmie serię interwencji prowadzonych przez Gminy ZIT na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na późny wiek i niepełnosprawność. Działanie obejmie projekty „miękkie” o charakterze organizacyjnym i edukacyjnym.

Działanie 2: Inicjatywy na rzecz zwiększenia dostępu i podniesienia jakości usług interwencji kryzysowej

Działanie 2. obejmie projekty związane ze zwiększeniem zdolności do reagowania na zjawiska kryzysowe wynikające z potrzeb osób starszych oraz osób narażonych na przemoc w rodzinie.

Wskaźniki działań

Dla Działań Priorytetu 7 przyjmuje się następujące wskaźniki:

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa	Rok docelowy	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
1	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych	os.	2552 ¹⁴	2014	??	2023	corocznie	Placówki, które uzyskały wsparcie / S.M.K.
2	Liczba placówek wsparcia dziennego	os.	43 ¹⁵	2014	??	2023	corocznie	Gminy ZIT
3	Liczba organizacji, które uzyskały wsparcie w ramach OWES w Krakowie	szt.	0	2014	??	2023	corocznie	OWES
4	Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w Małopolsce	%	19,80	2013	??	2023	Corocznie	GUP Kraków, BDL GUS

Priorytety Celu 3: Zintegrowane zarządzanie KrOF

Cel 3. wiąże się z koniecznością poprawy, a właściwie zbudowania solidnych podstaw, współpracy metropolitalnej na terenie KrOF. Współpraca ta odnosi się do możliwości wdrażania Priorytetów 1-7 w sposób skoordynowany i uwzględniający potrzeby Gmin KrOF. Priorytety Celu 3. ukierunkowują więc interwencję publiczną na redukcję oddziaływania wszystkich zidentyfikowanych problemów oraz wzmocnienie wszystkich potencjałów. Szczególne znaczenie przywiązywać się powinno do możliwości ograniczenia niekontrolowanej suburbanizacji na terenach północnych i południowych KrOF (Problem A).

Opis priorytetów Celu 3 i odpowiadających im działań przedstawiono poniżej.

¹⁴ Kraków i powiaty krakowski i wielicki.

¹⁵ j.w.

Priorytet 8: Spójność wewnętrzna i współpraca międzyinstytucjonalna

Priorytet 8. jest komplementarny z Celem tematycznym 11. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej. Zakłada się, że realizacja Priorytetu będzie możliwa przy wsparciu finansowym ze środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna.

Priorytet 8. będzie realizowany przez trzy działania, definiujące zasady, formy i systemy współpracy Gmin ZIT.

Działanie 1: Koordynacja przez Stowarzyszenie Metropolia Krakowska działań organów administracji publicznej z terenu KrOF, mających wymiar metropolitalny oraz integracja działań Gmin ZIT

Działanie 1 obejmować będzie zinstytucjonalizowane formy współdziałania Gmin ZIT, zapewniające budowę wzajemnego zaufania pomiędzy organami władzy i administracji publicznej oraz mieszkańcami, a także odpowiadające za skuteczną interwencję w sferach: gospodarki przestrzennej oraz rozwoju infrastruktury społecznej i technicznej.

Działanie 2: Utworzenie w ramach Biura SMK wyspecjalizowanych struktur koordynujących działania gmin w obszarach uznanych przez partnerów za metropolitalne i priorytetowe oraz struktur konsultacyjnych wspomagających proces podejmowania decyzji

Działanie 2 obejmować będzie konieczne – ze względu na skalę interwencji i oczekiwania Gmin Związku ZIT – rozbudowanie struktury Biura Stowarzyszenia oraz wyposażenie go w stosowne uprawnienia oraz instrumenty zarządcze i konsultacyjne, umożliwiające koordynację działań podejmowanych w ramach Stowarzyszenia Metropolia Krakowska. Dotyczy to m.in. systemu koordynacji i zapewniania spójności rozwiązań w ramach polityk i działań poszczególnych Gmin KrOF.

Działanie 3: Tworzenie mechanizmów współpracy i konsultacji społecznych Metropolii Krakowskiej z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego oraz partnerami społeczno-gospodarczymi działającymi na obszarze KrOF

Działanie obejmuje stworzenie i wdrożenie, w uzgodnieniu z Gminami KrOF, instrumentów współpracy i konsultacji SMK z partnerami instytucjonalnymi.

Wskaźniki działań

Dla działań Priorytetu 8 przyjmuje się następujące wskaźniki:

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa	Rok docelowy	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
1	Liczba uchwał organów gmin członków Stowarzyszenia Metropolia Krakowska, które to uchwały zostały uzgodnione pomiędzy co najmniej 2 gminami z terenu	szt.	0	2014	250	2023	corocznie	Gminy ZIT

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa	Rok docelowy	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
	KrOF							
2	Liczba instytucjonalnych partnerów społeczno-gospodarczych włączonych do współpracy z SMK	podmiot	0	2014	???	2023	corocznie	Biuro Stowarzyszenia Metropolia Krakowska

Priorytet 9: Wspólnotowy wymiar Metropolii Krakowskiej

Priorytet 9 obejmuje działania Związku ZIT (Stowarzyszenia Metropolia Krakowska) o charakter promocyjno-edukacyjnym i jest komplementarny z Celem tematycznym 11. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej. Zakłada się możliwość współfinansowania działań m.in. z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna (PO PT), czy z RPO WM (w ramach Osi 13. Pomoc techniczna RPO WM, celu tematycznego 4).

Priorytet odnosi się do zmian społecznych, wynikających z procesów metropolizacji i suburbanizacji oraz potrzeby zrozumienia związanych z tym wyzwań, w tym konieczności zmiany dotychczasowego stylu życia, że względu na wymogi związane z ochroną środowiska, czy też z powodu zachodzących procesów demograficznych. W ramach współpracy z instytucjami publicznymi i organizacjami społecznymi z terenu KrOF interwencje ukierunkowane będą na różnego typu działania integracyjne i edukacyjne, których ostatecznymi beneficjentami będą mieszkańcy Obszaru.

Priorytet 9 realizowany będzie przez trzy działania:

Działanie 1. Promocja zewnętrzna metropolii oraz udział w pracach sieci metropolitalnych

Działanie będzie mieć charakter ciągły, umożliwiający tworzenie i rozwijanie sieciowych powiązań Stowarzyszenia Metropolia Krakowska z odpowiednimi reprezentacjami krajowymi i zagranicznymi obszarów metropolitalnych. Polegać też będzie na zewnętrznej promocji potencjału KrOF przy wykorzystaniu różnych metod i kanałów promocji (m.in. współpraca z mediami, targi, konferencje).

Działanie 2: Akcja informacyjno-promocyjna Stowarzyszenia Metropolia Krakowska

Stowarzyszenie Metropolia Krakowska nie jest jeszcze obecne w świadomości mieszkańców KrOF, istnieje potrzeba przeprowadzenia publicznej akcji informacyjnej na temat celów oraz

zakresu współpracy Gmin w ramach MK. Działanie komplementarne wobec działań wszystkich priorytetów Strategii ZIT

Działanie 3: Współdziałanie z lokalnymi partnerami publicznymi i społecznymi na rzecz promocji współpracy w ramach KrOF oraz edukacji mieszkańców i kształtowania postaw prospołecznych i proekologicznych

Działanie obejmuje różne formy współdziałania z instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi służące promocji współpracy w ramach KrOF, budowie wspólnoty interesów społeczności oraz wyzwaniom związanym z rozwojem cywilizacyjnym. W zakresie promocji postaw proekologicznych i budowy kultury mobilności działanie jest komplementarne wobec działań priorytetu 4.

Wskaźniki działań

Dla Działań Priorytetu 9 przyjmuje się następujące wskaźniki.

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa	Rok docelowy	Częstotliwość pomiaru	Źródła danych
1	Liczba mieszkańców adresatów działań promocyjnych i edukacyjnych	Osoby	0	2014	1000000	2023	corocznie	Gminy ZIT
2	Liczba materiałów informacyjno-promocyjnych SMK (artykuły/publikacje medialne)	Komplet na rok	0	2014	12	2023	corocznie	Gminy ZIT
4	Liczba partnerów społeczno-gospodarczych włączonych do współpracy w ramach działań podejmowanych przez SMK	Podmiot	0	2014	15	2023	corocznie	Gminy ZIT